

Vastaus Juha Järän ja 13 muun valtuutetun aloitteeseen kaupungin hallinnoimissa tiloissa sallittava vain kaupungin omien ja paikallislehtien telineet

VD/843/00.02.00.03/2024

PT/S-AP/EK

Juha Järä sekä 13 muuta valtuutettua jättivät seuraavan hallintosäännön mukaisen valtuustoaloitteen:

”Kirjastotoimi linjasi syksyllä 2023 (lue tiedote linjauksesta varsinaisen aloitetekstin alta) että kirjastojen auloissa saa jatkossa pitää vain otsikon mukaisia julkaisuja. Näin kaikki muut julkaisut joutuivat poistamaan jakelutelineensä.

Kirjastotoimen linjaus ei kata kuitenkaan kaupungin omia ja hallinnoimia muita tiloja, ja esimerkiksi monitoimitaloissa (kuten esim. Korson Lumo) Voima- lehden teline on, jopa luvan kanssa, siirretty kirjaston ovien sisäpuolelta oven toiselle puolen, aulaan. Siis jopa näkyvämpään paikkaan. Myös mm. museoiden ja koulujen tiloissa on ko. lehden telineitä. Tämä ei tietenkään ole kestävä, saati hyväksyttävä ratkaisu kaupungin tilojen käytön suhteen monestakaan syystä:

- kaupungin tehtävä ei ole edistää voittoa tavoittelevien, poliittisten yms. lehtien jakelun edistäminen tiloissa, vaan kirjastot hoitavat asian oman linjauksensa ja lakien puitteissa.
- voittoa tavoittelevat, poliittiset, ideologiset yms. julkaisut eivät muutoin, eikä myöskään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosyistäkään kuulu olla ilmaiseksi kaupungin tiloissa, kuten tällä hetkellä ovat.
- Julkaisut, joille on jo kirjastossa lukukappaleet sekä lukematon määrä Vantaalla ei-kaupungin hallinnoimissa tiloissa telineitä, eivät tarvitse jakelutiloiksi jatkossa enää kaupungin tiloja.
- julkaisut on usein luettavissa kunkin omilta verkkosivuilta, joka on helppoa, niin myös ympäristöystävällisempää.
- telineet kaupungin tilojen auloissa ovat turvallisuusriski (mm. paloturvallisuus ja esteettömyys)
- aiheuttavat osaltaan tarpeetonta roskaamista lähiympäristössä.

Me allekirjoittaneet pyydämme ripeästi kaupungilta aloitteen otsikon mukaista toimintaa ja uutta kattavaa linjausta, eli että kaikissa kaupungin hallinnoimissa tiloissa poistetaan ja kielletään kaikkien (muidenkin kuin Voima- lehden) jakelutelineet yms. pois lukien kaupungin omat julkaisut (kuten esim. Vantaan asukaslehti) sekä paikallislehdet (kuten esim. Vantaan Sanomat) sekä kouluissa koulujen omat sekä oppilasjärjestöjen julkaisut. Lisäksi esitämme, että tämän tulevan linjauksen noudattamista myös riittävästi valvotaan.”

Aloitteen lisäosa:

Vantaan kulttuuri- ja kirjastopalvelun ilmaisjakelulehtiä koskeva linjaus

Vantaan kaupunki on linjannut, että kaupungin kirjastoissa ei tilan puutteen vuoksi tarjota tilaa ilmaisjakelulehtien jakelupisteille. Poikkeuksena tähän ovat Vantaan kaupungin julkaisemat lehdet, sekä paikallis- ja kaupunginosalehdet. Linjauksella halutaan varmistaa eri toimijoiden yhdenvertainen kohtelu.

Kirjaston kokoelmahallintaan liittyvän linjauksen tarkoituksena on selkeyttää tilannetta ilmaisjakelulehtien osalta eli määritellä mitä ovat ilmaisjakelulehdet ja miten niitä sisällytetään kirjaston kokoelmiin sekä linjata millä edellytyksillä ilmaisjakelulehtiä ai vastaavia julkaisuja voidaan jaella kirjaston tiloissa.

Syynä linjaukselle on se, että kirjaston omien tilattujen kokoelmien lisäksi lukuisat erilaiset toimijat tarjoavat julkaisujaan maksutta kirjastoon. Kirjastossa voidaan tietyin edellytyksin tarjota tilaa yksityishenkilöiden, yhdistysten ja kaupallisten toimijoiden ilmaisjakelulehtien lukukappaleille ja esitteille. Kaiken kirjastossa jaettavaksi tai esille laitettavan aineiston osalta arvioidaan niiden sopivuutta kirjastoon, kuten linjauksessa on tarkemmin kuvattu.

”Vantaan kaupunki toimii hyvän hallintotavan mukaisesti lakeja ja asetuksia sekä kaupunkitasoisia ohjeita tasa- arvosta ja yhdenvertaisuudesta noudattaen, eikä poliittisilla suuntauksilla ole asioiden valmisteluun vaikutusta”, kertoo kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrand.

Lehtien lukukappaleet

Ilmaisjakelulehtiä koskeva linjauksen mukaisesti kirjaston kokoelmiin otetaan lukukappaleiksi ilmaisjakelulehtiä, jotka asetetaan asiakkaiden luettavaksi muutamana lukukappaleena kirjastojen lehtilukusalissa tai lehtipisteissä.

Lehtien jakelutelineet

Ilmaisjakelulehtiä koskevan linjauksen mukaisesti ilmaisjakelulehtien omia jakelutelineitä ei voida sijoittaa kirjastojen hallinnoimiin tiloihin. Perusteluna tälle on ensinnäkin tasapuolinen kohtelu, koska tilaa ei voida tarjota kaikille kiinnostuneille lehdille, sillä kirjaston tilat ovat rajalliset. Poikkeuksena tästä ovat kaupungin tuottamat lehdet ja esitteet tai paikalliset lehdet tai kaupunginosien lehdet, joiden jakelu voi olla kirjastossa.

Kirjasto sekä tunnistaa että toteuttaa kirjastolain tehtäviä (6 §) kuten monipuolisen ja uudistuvan kokoelman ylläpito sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen ja tehdyn linjauksen avulla näitä tehtäviä ja kirjaston toiminnan tasapuolisuuden vaatimusta entisestään selkeytetään asiakkaille. Kirjaston kokoelmaan sisältyy laajasti erilaisia lehtiä lukukappaleina kaikkien asiakkaiden luettavaksi, mutta kuitenkin varsinainen lehtien levittäminen tai jakelu ei kuulu kirjastolle määriteltyihin tehtäviin.

Kaupunginvaltuusto 29.1.2024 § 24

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kuntademokratian palvelualue lausuu asiasta seuraavaa:

Vantaan kaupungin tiloissa olevien ilmaisjakelulehtien jakelutelineet ovat herättäneet keskustelua sen jälkeenkin, kun Vantaan kaupungin kirjasto- ja kulttuuripalveluissa on tehty edellä selostettu linjaus jakelutelineiden sijoittelusta kaupungin kirjastojen tiloissa.

Juha Järän ja 13 muun valtuutetun aloitteen lisäksi myös Antero Eerola ja 6 muuta valtuutettua ovat tehneet ilmaisjakelutelineitä koskevan aloitteen. Kyseisessä aloitteessa vaaditaan, että ilmaisjakelulehti Voiman jakelua jatketaan myös Vantaan kirjastoissa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat katsoneet, että siitä huolimatta, että kirjastoilla on kirjastolain 6 §:n 1. momentin 6. kohdan nojalla tehtävänä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua, kirjasto- ja kulttuuripalveluilla heillä on oikeus rajoittaa kirjaston tiloihin sijoitettavia lehtijakelutelineitä.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden johtajan ei ole päätöstä tehdessään käyttänyt oikeudellista harkintaa vaan ainoastaan tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Kirjaston toiminnan kannalta on ollut tarkoituksen mukaista rajoittaa ilmaisjakelutelineitä tilan puutteen vuoksi. Linjaus on tehty myös sen vuoksi, että on olemassa selkeät säännöt, joidenka mukaan määritellään myös muiden lehtien kuin Voima-lehden mahdollisuus sijoittaa jakelutelineitä kirjastoihin. Kirjastolain mukaiset velvoitteensa kirjastot täyttävät sillä, että myös ilmaisjakelulehtiä on kirjaston lukukokoelmissa.

Aloitteessa vaaditaan, että myös muissa Vantaan kaupungin hallitsemisissa tiloissa ei tulisi sallia ilmaisjakelulehtien kuten Voiman jakelutelineitä. Aloitteessa katsotaan, että vain kaupungin omien julkaisujen ja paikallislehtien jakelutelineet tulisi sallia.

Demokraattisen yhteiskunnan yksi peruspilareita on sananvapaus. Sananvapaussäännöksen keskeisenä tarkoituksena on kansanvaltaisen yhteiskunnan edellytyksenä oleva vapaa mielipiteenmuodostus, avoin julkinen keskustelu, joukkotiedotuksen vapaa kehitys ja moniarvoisuus sekä mahdollisuus julkiseen kritiikkiin. Vantaan kaupungin tehtävänä ei ole tarpeettomasti rajoittaa julkista keskustelua ja sananvapauden käyttöä. Kaupunki suhtautuu neutraalisti kaikkiin niihin lehtiin, joita on esillä niin kirjaston lehtikokoelmissa kuin ilmaisjakelulehtien telineissä, eikä lehtien taustaideologialla ole merkitystä, kunhan toiminta on laillista.

Voima-lehdellä on nimetty julkaisija ja vastaava päätoimittaja ja se on sitoutunut noudattamaan Journalistien ohjeita. Lehti ei ole myöskään puoluepoliittisesti sitoutunut.

Myös muissa kaupungin tiloissa kuin kirjastoissa voidaan rajoittaa jakelutelineiden sijoittamista tarkoituksenmukaisuusperusteilla kuten sillä perusteella, että niille ei ole tilaa. Niin kauan kuin tilaa on, kaupunki voi toimia asiassa sananvapausmyönteisesti ja sallia jakelutelineiden sijoittamisen.

Kaupunginhallitus 2.9.2024 § 24

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa Juha Järälle ja 13 muulle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Sari-Anna Pennanen, kaupunginlakimies,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)